

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **L.**, bývajúcej v N., proti odporkyniam **1/ S.**, pobočka v N., **2/ S.**, ústredie, so sídlom v B., **o vydanie zápisnice**, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 10 C 261/2006, na dovolania navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 22. mája 2008 sp. zn. 9 Co 193/2007 a proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 30. januára 2009 sp. zn. 6 Co 269/2008, takto

r o z h o d o l :

1. Dovolanie proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 30. januára 2009 sp. zn. 6 Co 269/2008 **o d m i e t a .**
2. Konanie o dovolaní proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 22. mája 2008 sp. zn. 9 Co 193/2007 **z a s t a v u j e .**

Odporkyniam nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Nitra rozsudkom z 18. júna 2007 č.k. 10 C 261/2006-144 ako nedôvodný zamietol návrh, ktorým sa navrhovateľka domáhala, aby súd uložil odporkyni 1/ povinnosť vydať jej zápisnicu s posudkom z 22. augusta 2008 so spätným prehodnotením zdravotného stavu jej rodičov. Súd prvého stupňa nepriznal odporkyniam náhradu trov konania.

Na odvolanie navrhovateľky Krajský súd v Nitre rozsudkom z 22. mája 2008 sp. zn. 9 Co 193/2007 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil; odporkyniam nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení uviedol, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav a vec správne právne posúdil, preto odvolací súd jeho rozsudok potvrdil (§ 219 O.s.p.).

Potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu napadla navrhovateľka dovolaním, ktoré doplnila v priebehu dovolacieho konania. Vo svojom mimoriadnom opravnom prostriedku namietla vecnú správnosť tohto rozhodnutia a v ňom zaujatých skutkových a právnych záverov a poukázala na to, že odvolací súd rozhodol v jej neprítomnosti, i keď žiadala, aby rozhodoval iba za jej účasti. Podľa jej názoru jej v konaní bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Navrhovateľka podaním z 11. augusta 2008 požiadala o ustanovenie „bezplatného advokáta súdom“. Okresný súd Nitra uznesením z 3. októbra 2008 č.k. 10 C 261/2006-211 rozhodol, že navrhovateľke neustanovuje zástupcu pre dovolacie konanie z radov advokátov (§ 30 O.s.p.). Uvedené uznesenie napadla navrhovateľka odvolaním. Krajský súd v Nitre uznesením z 30. januára 2009 sp. zn. 6 Co 269/2008 odvolaním napadnuté uznesenie potvrdil s tým, že súd prvého stupňa rozhodol vecne správne, keď navrhovateľke neustanovil zástupcu pre dovolacie konanie. Ustanoviť zástupcu v zmysle § 30 O.s.p. možno totiž iba tomu, kto spĺňa predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov. Splnenie týchto predpokladov preukazuje žiadateľ. Navrhovateľka ale v danom prípade napriek súdnym výzvam nepreukázala svoje osobné pomery.

Potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu napadla navrhovateľka dovolaním, ktoré doplnila na základe výzvy súdu. Uviedla, že spĺňa predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov a tiež pre ustanovenie zástupcu pre dovolacie konanie z radov advokátov. Predmetné rozhodnutie odvolacieho súdu nie je v dôsledku toho vecne správne.

Odporkyňa 1/ v dovolacom konaní žiadala dovolania navrhovateľky zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolania podala účastníčka konania, skúmal, či sú splnené procesné predpoklady pre to, aby bolo možné preskúmať napadnuté rozhodnutia z hľadiska ich vecnej správnosti.

1. Z dôvodov, ktoré so zreteľom na okolnosti danej veci vyplývajú z potreby vyriešiť najprv otázku splnenia osobitnej podmienky dovolacieho konania (povinného zastúpenia dovolateľky bez právnického vzdelania v zmysle § 241 ods. 1 O.s.p.), posudzoval najskôr

dovolací súd to, či je procesne prípustné dovolanie navrhovateľky smerujúce proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 30. januára 2009 sp. zn. 6 Co 269/2008.

Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, (len) pokiaľ to zákon pripúšťa. V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu. Dovolanie proti uzneseniu je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenských na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky. Keďže v prípade dovolateľkou napadnutého uznesenia ide o také uznesenie odvolacieho súdu, ktoré nevykazuje znaky uznesení uvedených v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p., nemožno prípustnosť tohto jej dovolania vyvodiť z uvedených ustanovení.

S prihliadnutím na zákonnú povinnosť vyplývajúcu z § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p. a tiež so zreteľom na námietku dovolateľky sa dovolací súd zaoberal aj tým, či v konaní nedošlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (aj uzneseniu), pokiaľ a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska posúdenia existencie niektorej z uvedených procesných väd ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je významné subjektívne tvrdenie účastníka o tom, že

v konaní došlo k vade v zmysle § 237 O.s.p., ale len zistenie, že konanie je skutočne postihnuté takouto vadou.

Navrhovateľka netvrdila, že by v konaní pri rozhodovaní o žiadosti, aby jej súd ustanovil zástupcu z radov advokátov, došlo k procesným vadám v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p.; existencia väd takej povahy v dovolacom konaní ani nevyšla najavo. Prípustnosť tohto dovolania navrhovateľky preto z uvedených ustanovení nemožno vyvodit'.

Dovolateľka tvrdí, že pri rozhodovaní o ňou podanej žiadosti o ustanovenie zástupcu pre dovolacie konanie z radov advokátov jej bola postupom odvolacieho súdu odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Pod odňatím možnosti pred súdom konať v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. K odňatiu týchto práv dochádza v dôsledku nesprávneho – zákonu sa priečiaceho procesného postupu súdu, ktorým je účastník vylúčený z ich realizácie.

Podľa § 30 O.s.p. účastníkovi, u ktorého sú predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov, ustanoví sudca alebo poverený zamestnanec súdu na jeho žiadosť zástupcu z radov advokátov, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov. Procesným predpokladom pre ustanovenie zástupcu z radov advokátov v zmysle tohto ustanovenia sú vo všeobecnosti a/ žiadosť účastníka konania, b/ splnenie predpokladov pre oslobodenie od súdnych poplatkov, c/ danosť takej potreby ochrany záujmov účastníka konania, ktorá je v priamej súvislosti s predmetom konania. Pokiaľ má byť účastníkovi zástupca ustanovený, musia byť uvedené predpoklady splnené kumulatívne.

Navrhovateľka podala žiadosť o ustanovenie zástupcu z radov advokátov, čím došlo k splneniu vyššie uvedeného predpokladu označeného pod a/. Pokiaľ ale ide o otázku splnenia ďalšieho z predpokladov (viď vyššie b/), treba uviesť, že pre záver súdu o danosti podmienok pre oslobodenie účastníka konania od súdneho poplatku sú významné hľadiská uvedené v ustanovení § 138 O.s.p. (najmä existencia pomerov účastníka odôvodňujúcich oslobodenie a skutočnosť, že v jeho prípade nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva). Pri rozhodovaní o oslobodení fyzickej osoby od súdnych poplatkov súd

berie na zreteľ najmä jej celkové majetkové, zdravotné a sociálne pomery, výšku súdneho poplatku, predpokladané trovy dokazovania, povahu návrhom uplatneného nároku. Zhodnotenie týchto aspektov sa musí premietnuť do záveru, či účastník je schopný zaplatiť súdne poplatky; ak to pomery účastníka nedovoľujú, prizná mu súd oslobodenie od súdnych poplatkov, avšak len ak účastník svoje právo neuplatňuje (nebráni) svojvoľne alebo zrejme bezúspešne.

Súdy v konaní opakovane vyzývali navrhovateľku, aby svoje tvrdenia o splnení predpokladov pre oslobodenie od súdnych poplatkov doložila potvrdeniami o jej aktuálnych majetkových, sociálnych a osobných pomeroch. Šetrením, ku ktorému v danom prípade pristúpili súdy nižších stupňov aj na základe niektorých podkladov predložených navrhovateľkou, boli obstarané skutkové zistenia tvoriace podklad pre ich rozhodnutie.

Činnosť súdu, pri ktorej zistený skutkový stav podriaďuje pod skutkovú podstatu príslušnej právnej normy (v danom prípade § 30 O.s.p.), na základe čoho dospieva k záveru, či sa právo prizná alebo neprizná, sa označuje ako právne posudzovanie veci. Právne posúdenie veci je nesprávne, ak sa súd pri tejto činnosti dopustil omylu (buď v tom, že na správne zistený skutkový stav aplikoval iný právny predpis než mal, alebo ak správne aplikovaný právny predpis nesprávne interpretoval). Samotným právnym posúdením veci ale nemôže dôjsť k odňatiu možnosti účastníka konania pred súdom konať, lebo právnym posúdením veci sa mu neodníma možnosť uplatnenia jeho procesných práv v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (vid' uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 112/2001 uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 43/2003 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 50/2002 uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 1/2003). Z tohto dôvodu je právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov považované (len) za relevantný dovolací dôvod, ktorým možno odôvodniť procesne prípustné dovolanie (vid' § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), ktorý ale sám osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (porovnaj rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 102/2004, sp. zn. 2 Cdo 282/2006, sp. zn. 3 Cdo 174/2005 a sp. zn. 4 Cdo 165/2003).

V prejednávanej veci zo spisu nevyplýva, že by sa súdy dopustili porušenia procesných oprávnení navrhovateľky majúcich za následok odňatie jej možnosti pred súdom konať; obsah

spisu nedáva podklad pre záver, že jej neustanovili zástupcu pre dovolacie konanie z radov advokátov, hoci pre to boli dané procesné predpoklady. Z tohto dôvodu dospel dovolací súd k záveru, že v posudzovanej veci postup súdov nemal za následok znemožnenie realizácie procesných práv navrhovateľky v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Keďže procesná prípustnosť dovolania navrhovateľky proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorými bolo potvrdené uznesenie o neustanovení zástupcu pre dovolacie konanie z radov advokátov, nevyplýva ani z § 239 ani z § 237 O.s.p., dovolací súd odmietol toto jej dovolanie ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné (§ 243b ods. 5 O.s.p. a § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

2. Pokiaľ ide o dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 22. mája 2008 sp. zn. 9 Co 193/2007, ktorým dovolací súd potvrdil návrh zamietajúci rozsudok Okresného súdu Nitra z 18. júna 2007 č.k. 10 C 261/2006-144, dovolací súd poukazuje na to, že v zmysle § 241 ods. 1 O.s.p. musí byť dovolateľ zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý za neho koná. Toto ustanovenie zakotvuje osobitnú podmienku dovolacieho konania, ktorej nedostatok je odstrániteľný, avšak len za súčinnosti dovolateľa.

Zo spisu vyplýva, že navrhovateľka bola poučená o tom, že dovolateľ bez právnického vzdelania musí byť zastúpený advokátom. Navrhovateľka v dovolacom konaní nepreukázala, že má právnické vzdelanie (a že teda v dovolacom konaní nemusí byť zastúpená advokátom). Bola oboznámená s rozhodnutiami súdov oboch nižších stupňov o tom, že sa jej neustanovuje zástupca z radov advokátov. O právnych dôsledkoch neustanovenia zástupcu pre dovolacie konanie ju aktuálne poučil Okresný súd Nitra v uznesení zo 7. apríla 2009 č.k. 10 C 261/2006-235. Navrhovateľka napriek uvedenému nezaložila do spisu požadovanú plnú moc na jej zastupovanie v dovolacom konaní. V dôsledku toho zostal nedostatok uvedenej osobitnej podmienky dovolacieho konania neodstránený.

Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky (§ 10a ods. 1 O.s.p.) konanie o tomto dovolaní navrhovateľky zastavil (§ 243c O.s.p. v spojení s § 241 ods. 1 O.s.p. a § 104 ods. 2 O.s.p.), pričom nemal možnosť pristúpiť k riešeniu otázky, či

v predmetnom konaní došlo k niektorej z procesných väd v zmysle § 237 O.s.p. a či je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu vecne správny.

Navrhovateľka z procesného hľadiska zavinila, že sa jej dovolanie muselo odmietnuť (resp. že sa konanie o jej dovolaní muselo zastaviť), a vznikla jej povinnosť nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p. a § 146 ods. 2 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky nepriznal odporkyniam náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodali návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 18. júna 2009

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková